

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІV Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2021 р., м. Харків)**

**Харків
2021**

УДК 314

*Роман Михайлович Скабара, к.г.н., доцент,
доцент кафедри спортивного туризму Львівського
державного університету фізичної
культури імені І.Боберського, м.Львів*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЗЕЙНОГО ФОНДУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ТУРИЗМІ

Культурна спадщина, все багатство матеріальних та духовних пам'яток будь якого народу є визначальними не лише для формування його світогляду, а й для задоволення матеріальних, серед них і туристичних потреб.

Місто Львів багато віків було і є духовним центром українців, їх політичного, економічного, культурно-просвітнього життя. Одночасно місто на різних етапах свого розвитку увійшло у історію і як центр польської, єврейської, німецької, вірменської, італійської, чеської культур.

Культурна спадщина, що залишилась до нашого часу, сьогодні є під опікою інституцій різних відомств, і, в основному перебуває у музейних фондах. Це, на наше переконання, ускладнює створення туристичного продукту на їх базі та вимагає нових механізмів та технологій координації.

Саме тому, вкрай важливими, перспективними та актуальними є наукові дослідження, метою яких є аналіз проблем та можливостей використання історико-культурних туристичних ресурсів, зокрема музейного фонду, і напрацювання практичних рекомендацій для вирішення виявлених проблем.

Об'єктом дослідження є музейний фонд Львівської області як складова частина туристсько-ресурсного потенціалу регіону, а предметом - проблеми і перспективи використання музейного фонду Львівської області як чинника розвитку туристичної індустрії.

Варто зазначити, що у багатьох державах світу депресивні регіони розглядають культурну спадщину і культурний туризм як джерело розвитку. Інтеграція окремих пам'яток культурної спадщини в туристичну сітку стимулює затвердження окремих програм реставрації, створення нових музеїв, скансенів, ресторанів традиційних страв, обладнання місцевими жителями гостьових кімнат для туристів.

Отже, за результатами вивчення проблем та перспектив використання музейного фонду Львівської області як туристичного ресурсу встановлено, що Львівська область є найбільшою в Україні за кількістю, різноманітністю і ступенем збереження історико-культурних пам'яток, зокрема тих, що належать до архітектурно-містобудівної спадщини. Найціннішими є пам'ятки стилістичних епох готики, ренесансу, бароко, класицизму, історизму і модерну. В області на державний облік узято 3659 пам'яток архітектури і містобудування, з яких 794 – національного значення.

Основна частина історико-культурних, зокрема історико-архітектурних, пам'яток у Львівській області розташовані в обласному центрі, містах Жовква (в межах Державного історико-архітектурного заповідника), Белз (в межах Державного історико-культурного заповідника), Золочів (Музей-заповідник „Золочівський замок”), Дрогобич, Старий Самбір, Рава-Руська, населених пунктах, що складають Золоту підкову Лева.

Туристична індустрія Львівської області представлена підприємствами, організаціями і установами, які спеціалізуються на різних видах туризму, мають відмінні риси геопросторової організації і чинники, що її визначають, різнонаправлені вектори росту. Характерною рисою структури туристичних потоків у регіоні є постійно висока частка виїзних туристів, що дозволяє досягати приросту обсягів наданих послуг.

Співробітництво музеїв і туристичної індустрії пов'язане зі спільною ресурсною базою для розвитку цих видів діяльності, ґрунтується на сучасних

тенденціях як у вдосконаленні роботи музеїв, так і у формуванні попиту на туристичний продукт.

Однією з таких тенденцій є поступовий перехід від дослідження і збереження окремих пам'яток культури і природи до дослідження і збереження спадщини у її цілісності і багатоманітті. Це вкрай важлива тенденція, яка визначає багато інших аспектів соціокультурного розвитку нашої доби.

Перспективний підхід базується на переході від охорони окремих, розділених, не систематизованих пам'яток до збереження загалом всієї історико-культурної спадщини, що включає власне об'єкти спадщини, середовище, в якому вони існують, людину як носія спадщини [1; с.33].

Бажаним є виявлення всієї сукупності спадщини, що включає не лише значні пам'ятки історії і культури, але й інші, не менш важливі елементи: народну культуру, традиції, ремесла, промисли, історичні технології, традиційні форми природокористування, історичне міське середовище, сільську забудову і систему розселення, етнокультурне середовище, природне оточення тощо.

Музейний фонд області – це 1,1 мільйона експонатів, з яких впродовж року доступними для відвідувачів були лише 47,3 тис. або 4,1% [2; с.24]. 93,2% експонатів музеїв Львівської області належать до державної частини Музейного фонду України.

Якщо брати до уваги інформацію Львівського обласного управління статистики, то 93% відвідувань музеїв припадає на 11 музеїв Львова, решта – на музеї, що діють в Дрогобичі, Самборі, Стрию, Бродівському, Городоцькому, Дрогобицькому і Кам'янка-Бузькому районах області. Такі просторові диспропорції є традиційними.

Чарівність львівської атмосфери, своєрідний характер міста, як і всієї Львівщини, приваблює багатьох туристів. Допомогти їм краще пізнати Львів, ближче ознайомитись з його історичними, меморіальними, архітектурно-

мистецькими пам'ятками, встановити ділові стосунки та добре відпочити допоможуть унікальні музеї.

У 2017 році музеї області відвідали майже 2 млн. осіб, що на 1,6% більше, ніж у 2016 році, та в 1,8 раза більше порівняно з 2005 роком. Найбільш популярними були Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького, Львівський історичний музей, музей “Личаківський цвинтар”, музей народної архітектури та побуту у Львові. Упродовж року музеї організували 31 тис. екскурсій для 600 тис. екскурсантів, з них майже дві третини – учні та студенти.

У музеях Львівської області у 2017 р. працювало 1,4 тис. осіб, з них третина – наукові співробітники та екскурсоводи.

Саме місто Львів деколи називають містом-музеєм. Тут діє Історичний музей, Музей львівської сакральної барокової скульптури „Творчість Іоанна Георгія Пінзеля”, Музей давніх пам'яток Львова, Національний музей, Музей етнографії та художнього промислу, аптека-музей, Музей історії медицини Галичини імені Мар'яна Панчишина, Музей народної архітектури та побуту, Державний природознавчий музей, Музей давніх графічних технік, Музей метрології та вимірювальної техніки, Муніципальний музей сучасного львівського мистецтва, Музей археології при Інституті українознавства НАН України, Музей меблів і порцеляни тощо.

Нами встановлено, що у складі відвідувачів музеїв Львівської області постійно більшу частину складають учні, слухачі та студенти (866 тис. осіб або 52% загальної кількості). Традиційно ця категорія відвідувачів віддає перевагу історичним та етнографічним музеям у Львові (94%).

Саме тому музеї Львівської області співпрацюють із закладами освіти в межах програми „Музейна педагогіка” й „Школа і музей: працюємо разом”.

Важливим є, наприклад, показ музейних експонатів поза територією музею, в 2017 р. одинадцять музеїв області організували 81 таку виставку (всього 319 виставок впродовж року). Можна стверджувати, що формування і

реалізація спеціалізованої туристичної програми є серед можливостей кожного музею Львівської області. Спочатку це буде незначний туристичний потік спеціалістів чи тих людей, що цікавляться українською природою, історією чи культурою.

Така співпраця дає важливий досвід, можливість створити додаткову рекламу музею, його експозиції, дозволить підготуватися до більш масових та регулярних туристських акцій.

Література

1. Недашківська Н., Падовська О. та ін. Золота підкова Лева. Путівник. – Львів: ЛАГТ, 2001. – 63 с.
2. Санаторно-курортне лікування, організований відпочинок та туризм у Львівській області. Статистичний збірник. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2018. – 46 с.

УДК 910

*Комісарова Ірина Миколаївна, вчитель географії
вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист
КЗ «Маріупольська ЗОШ I-III ступенів № 57
Маріупольської міської ради Донецької області», м Маріуполь*

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ ОТГ

В даній статті розглядається розвиток туризму у Донецькому Приазов'ї на сучасному етапі. Тему обрано через її актуальність в нашому сьогоденні. Саме зараз, коли Україна, як і більшість країн світу, зіткнулася з пандемією Covid-19, коли були введені карантинні заходи, у тому числі заборонений виїзд за кордон, українці повинні знати про те, що і в Україні є на що подивитися. Море, багато пам'яток архітектури, прекрасні пейзажі, неймовірна історія регіону – це все можна побачити та відчути, відвідуючи населенні пункти Маріупольської ОТГ. Маріуполь сьогодні – це один з